

27/10-1943

UTENRIKSKRONIKK ved dr. Arne Ordning

Den militære utvikling på østfronten i sommer og i høst har vist at tyskernes defensive taktikk ikke har ført fram. Tyskerne stolte på at de kunne befeste Dnjeprlinjen så kraftig at en videre russisk fremrykning ville bli umuliggjort. Men i stedet fikk de oppleve at Dnjepr ikke var sterk nok til å stanse russerne. Landet vestenfor Dnjepr er et sletteland med få og små elver, som er vel egnet til bevegelig krigføring både sommer og vinter. Det er derfor av vesentlig betydning for tyskerne å få demmet opp for videre russisk fremgang. Den tekniske utvikling har medført at man i en moderne krig ikke kan sette sin lit til naturlige forsvarslinjer, iallfall ikke når det gjelder deres evne til å stanse en offensiv som først er kommet vel i gang. Det betyr at tyskerne blir tvunget til å gå over på motoffensiven, de blir nødt til å forsøke å omgå de russiske armene eller tvinge dem til omgruppering for derved å stoppe fremrykningen. I de siste dager er det da også kommet rapporter som tyder på at tyskerne enda en gang vil forsøke seg med en motoffensiv i stor stil. De sender atskillige troppstyrker til de baltiske land og har formentlig til hensikt å gå til angrep i nord. De regner med at russerne for å møte denne fare, må lette trykket i sør. Teoretisk sett fins det også andre muligheter; men det er ytterst tvilsomt om tyskerne kan skaffe seg nok reserver til å kunne sette dem ut i livet. I det store og hele sier det seg jo også at utviklingen i Russland avhenger av begivenhetene på de øvrige frontavsnitt.

I Italia rykker de allierte videre nordover etter harde kamper i vanskelige terrengforhold og dårlig vær. Den 5te arme er gått over Volturno og har oppradd kontakt med de britiske styrker som gikk i land like nord for utløpet av denne elv. På den 5te armens høyre fløy har amerikanerne inntatt flere viktige høyder nord for Capua.

Fra dette sted utgår det to viktige veier mot nord. Den ene, nærmest kysten, er den gamle Via Appia; den andre går lenger inn i landet. Tyskerne har rukket å sette seg godt fast på høyde med disse veiene, og det vil ta tid å få ryddet dem.

I det midtre av landet rykker den 8de arme fram langs en annen viktig vei som fører over Appenninene. De har inntatt flere viktige punkter, blant andre byen Vinchifuro som åpner veien til nøkkelstillingen Isernia; og hvis denne faller, er det fare for at tyskerne ved nordsiden av Volturno vil bli omgått, slik at de kan bli tvunget til å trekke seg tilbake. En videre fremrykning kan føre til at tyskerne også må oppgi Roma for ikke å komme i den samme situasjon her.

Langmed Adriaterhavskysten foregår fremrykningen langsommere; idet den 8de arme blir sinket av en mengde småelver.

Over hele fronten har de allierte fullstendig herredømme i luften.

Badoglio-regjeringen har erklært Tyskland krig. Derved er det oppstått en østendommelig folkerettslig situasjon. Italia blir anerkjent av de allierte som såkalt medkrieger. Men - som det uttrykkelig pointeres av Times - derved endres intet i våpenstillingsbetingelsene. Italias forhåpninger om fremtiden vil avhenge av den aktive innsats landet kan yte. England, USA og Sovjetunionen har i fellesskap godtatt Italias nye stilling; men på den annen side fins det også noen som er mindre tilfreds med den endring som har funnet sted. Dette gjelder bl. a. de jugoslaviske friskerere. Italias krigserklæring har derved også fått en politisk side. Kongens og Badoglios erklæring stiller offiserkorpsset, politiet og det væpnede gendmeriet til de alliertes forføyning. Det er ingen grunn til å tvile på Badoglios oppriktighet, og det er også klart at store deler av det italienske folk ønsker å gå med i krigen mot Tyskland. Men regjeringen er foreløpig en ren militærregjering; og det er nettopp kommet meldinger fra Jugoslavia om at de italienske militære deltok i grusomhetene mot befolkningen under okkupasjonen. Det opplyses imidlertid i Underhuset at disse anklager vil bli undersøkt, og at det vil bli tatt forholderegler mot de ansvarlige dersom anklagene viser seg

å medføre riktighet. For øvrig blir det understreket at de to generaler som særlig har vært nevnt, ikke tilhører kretsene om den nye regjering.

Badoglio bebuder en ny demokratisk regjering. Imidlertid er stemningen i Sør-Italia ikke klart antifascistisk, men snarere indifferant, idet heller ikke fascistene hadde særlig stor tilslutning der. Også militært er søritalienerne mindre verdifulle. Men i Nord-Italia var det vokset fram en sterk illegal antifascistisk bevegelse; mens på den annen side fascistene også rekrutterte sine elementer herfra. Det er likevel hevet over tvil at det både før og etter Mussolini var en kraftig demokratisk folkebevegelse i Nord-Italia, som særlig omfattet sivilbefolkningen, men dels også troppene. Etterretningene fra disse deler av landet er sparsomme nå, men motstanden mot tyskerne vedvarer, og den såkalte "republikansk-fascistiske regjering" har ikke klart å vinne noen tilslutning. Den forsøker uten hell å spille på strenger fra fascismens første år og er falt tilbake på demagogi av aller laveste art. Mussolini er trådt helt i bakgrunnen. Det sies at han er syk og ute av stand til å arbeide.

Kesselring har oppgitt å få noen hjelp av de regulære italienske tropper og utdannor i stedet "frivillige" avdelinger. Allting tyder på en nervøs opphisselse hos tyskerne i Italia. Terroren skjerpes for hver dag, men det øker samtidig befolkningens hat til tyskerne.

Problemet for de allierte var hvordan de skulle forholde seg til friskerene i Jugoslavia og Hellas. Situasjonen har avklart seg betraktelig etter at italienerne ved Trieste og langs Dalmatiskaysten er gått over til jugoslaverne. Da italienerne okkuperte det slovenske område, var motsetningen mellom dem og befolkningen meget sterk. For tiden pågår det omfattende kamper der altså italienerne - ledet av general Tito - deltar på befolkningens side. Det ser ut til at man i Tito har å regne med en militærfaktor av betydning, og den hjelp han yter jugoslaverne vil selvsagt bli ganske avgjørende for det fremtidige forhold mellom Jugoslavia og Italia.

Forholdet mellom Hellas og Italia byr på mange problemer. Helt siden italienernes imperialisme i det 19de århundre, diktort av deres "hellige egoisme", har det vært mange rivninger mellom de to land. Etter forrige krig fikk Italia Rhodos og Dodekanesene av Tyrkia; men innbyggerne var greske. Mussolini skjøpnet motsetningene ytterligere. Italias overfall på Hellas i 1940 blir nok ikke så fort glemt av greskerne. Fra ansvarlig gresk hold er det blitt brukt så krasse ord som at den italienske imperialisme har ødelagt det gode naboerhold for bestandig. Foreløpig nøyer en seg med å oppskytte alle politiske problemer til etter krigen. Det er imidlertid klart at Italias stilling bare kan bedres såfremt det yter en virkelig innsats i krigen mot Tyskland.

NEVN ALDRI NAVN !

Vi er et folk i krig for livet uavlatelig, men ennå har vi ikke erfaring nok. Vi går for blåøyet i kampen mot våre motstandere. Vi undervurderer dem. Vi erkjenner ikke at de bruker alle midler, at de har spioner alle vegne, at angivere er på ferd over alt. Vi shakker i selskapet, på tog, på trikker, på gater. Verst av alt: det nevnes navn !

Det kommer en parole. I det sus av snakk som bölger rundt den, hvirvles navnene inn. Nettopp nå sladres og snakkes det uendelig rundt en parole. Hansynsløst og uansvarlig nevnes navn - de gale navn. La oss være tause. Verg dem som går i bresjen. Gjøtt ikke på hvem de er. Gjør Dem ikke til indirekte angiver og hjelper for våre fiender. Utsett ikke andre for fare. Blink ikke ut noen.

NEVN ALDRI NAVN !

YTTERLIGERE EN REKKE STUDENTER er arrestert i de siste dager. Det meddeles at de studenter som er arrestert er tatt ut etter en liste som "kontorsjef" Kramer stilte opp tidlig i vår over studenter som burde straffes for sin holdning. Dette er forklaringen på at også flere kandidater som tok eksamen i vår er arrestert. Kramers liste omfattet 200 navn. Professor Steen ble løslatt torsdag.

Blant dem som har ivret mest for aksjonen mot Universitetet er professor Gudmund Schnittler og fylkesfører Rolf Holm. Begge er selvfølgelig medlemmer av NS.

Det meldes videre i dag at alle studerende ved Universitetet som viser seg i gronesone list skal arresteres. I følge meldinger fra tyskerne overstiger tallet over arresterede studenter i hvert fall ikke 75.

REDAKTØR EIMAR SKAVLÅN som i omkring halvannet år har vært fange på Grini, ble sluppet ut onsdag. Skavlån forlot stillingen som redaktør i Dagbladet etter 9. april 1940, og ble arrestert 1. april 1942.

REKTOR WAAGE ved Ullevål skole har utgitt en ny lærebok i tysk for gymnasiet, hvori det er referert en rekke taler av Hitler. Denne bok-ekket lærerne i første omgang å undervise etter. Senere påla rektor Waage elevene å kjøpe boken, som kostet 12 kroner. Elevene nektet, men den 18. ds. fikk de ultimatum om at hvis de ikke kjøpte boken ville de bli utvist. Mandag holdt Waage en straffeprøve for elevene og fortalte at hans bok var den beste undervisningsbok i tysk men noengang hadde hatt i Norge. Elevene nektet imidlertid å kjøpe boken, og dette har ført til at 20 av 32 elever inntil nå er utvist. 6 av elevene - som sympatiserer med NS - hadde kjøpt boken. De såvidt mange hadde kjøpt den, skyldes det at NS-ene i distriktet er overført til Ullevål skole under rektor Waage.

JERNBANEVAKTEN. Politimesteren i Arndal har sendt lensmennene i distriktet retningslinjer for utvalg til bevoktning ved jernbanelinjer m.v. Det heter her at man fortrinnsvis skal ta lærere og intellektuelle. Ellers skal det gåes frem etter skjønn, idet det i første rekke skal tas hensyn til vedkommendes politiske innstilling: "Jössing, intellektuell eller velstående". Det fremgår av politimesterens skriv at det er de samme folk som skal holde vakt fra nå av og framover, og de skal alltid plasseres på samme sted, slik at man vet hvem som er ansvarlig med sitt liv for hvert bevakningssted.

NYHETENE FRA LONDON TORSDAG KL. 18.30 :

FLYANGREP. Britiske bombefly angrep i går Leipzig og andre mål i Tyskland. Dessuten flybomket Berlin og en del steder i Vest-Tyskland. 17 fly savnes fra disse toktene. En stor styrke flygende festninger angrep en rekke flyplasser i Nederland. Andre fly ødeløt flyplasser og jernbaneknutepunkter i Nord-Frankrike. Under disse operasjoner ble 20 tyske fly skutt ned, 3 av norske jagere, 8 bombefly og 2 britiske jagere gikk tapt. I går ble skipsverfter utenfor den hollandske kyst rammet. Svenske aviser beretter om store skader etter flyangrepet mot Hannover. En del tyske fly fløy inn over Østkysten av England i dag, noen få nådde fram til Stor-London. Skaden var liten.

Det britiske admiralitet melder at lotte norske sjøstridsreffer torpederte og senkte et mindre tysk handelsskip utenfor den norske skjærgård tirsdag natt, og skadet en tysk torpedobåt 112 km nord for Bergen. Lette britiske enheter skjøt ned et Focke-Wulf 190 i samme farvann. Alle britiske og norske fly er vandt tilbake til sine baser i god behold.

SØRFRONTEN. Den 5te arme har hatt ny frangang nord for Voltorno til tross for at de blir hindret av de mange kanaler og diker. Tyskerne har sendt forsterkninger på to divisjoner fra Nord-Italia, og det ventes at de vil gå til en brødt anlagt motoffensiv fra høydedraget ved Massico, 16 km lenger nord.

Fra den 8de armés front blir det meldt om fortsatt patruljevirk-senhet.

Allierte fly har bombet kanalstillinger, lastebiler og jernbane-knutepunkter i Midt-Italia og tre flyplasser nord for Roma. I går natt ble Gaeta på jernbanen mellom Roma og Napoli angrepet.

For annen gang har fly i Italiabombardert hovedjernbanelinjen gjennom Jugoslavia til Hellas. Denne gang ble Niš i Sør-Serbia hjen-søkt, og skaden var alvorlig. Det er første gang Niš er angrepet.

Jugoslaviske styrker har ødelagt tre jernbanelinjer i det midtre Bosnia og ødelagt fire tog. Videre har de avskåret jernbanelinjen mel-10m Zagreb og Beograd i Kroatia, og satt ut av spillet 250 tankvogner med bensin. Heftige kamper pågår i Dalmatia, Montenegro og Midt-Bosnia. De tyske styrker har lidt store tap. I går ble det meldt at jugoslaviske styrker har slått tilbake et tysk forsøk på å landsette tropper på Øyens utenfor den dalmatiske kyst.

Britiske fly har igjen røttet natt- og dagangrep mot tyske havne-anlegg og flyplasser på Kos, Males og Syros.

En offisiell tysk erklæring sier nå at det er tyske soldater som har begått kunststyveriene i Italia. Det er overraskende at disse ty-veriene har kunnet plukke ut de verdifulleste skattene og ordne med inn-pakning og forsendelse til Tyskland, noe som ellers bare fagfolk er stand til.

ØSTERFRONTEN. Russene har hatt ny frangang på vestsiden av Dnjopr, sør og sørøst for Kremensjug. I går ble det meldt at russene hadde inntatt Fjatiljhatki, ca. 100 km vest for Drejzopetrovsk. Dagens kom-munike omtaler at landsbyen Sjeltjovodje lenger sør er inntatt, og rus-serne står nå bare 40 km fra det viktige jernbaneknutepunktet Krivoi Rog. Tyske tropper er trukket sammen i dette område i all hast, og den tyske motstand blir stadig mere hårdnakket. Det opplyses således at en landsby øst for Kremensjug har skiftet eier seks ganger, og at russene siste døgn har avvist 28 tyske motangrep. Tyskerne måtte etterlate seg store mengder matvare til de russene brøt igjennom deres linjer. 15 tog og godkonn og andre matvarer ble tatt, og mange amuni-sjonsdepoter erobret.

Ved Kiev er nye heftige tyske motangrep vist tilbake. Russene står 8 km fra byens nordlige utkanten.

Heftige kamper raser i området ved Retsjitsa, 40 km vest for Gomel, der russene gikk til angrep i går.

I Melitopol utkjemper forbitrede gatokamper. Tyskerne har ka-1 ing flere erfarne bataljoner for å rømme retrettveien fra Meli-1 liange reservetropper blir kommandert til angrep så snart de ankommer til kampene.

Times korrespondent ved fronten skriver i dag at russernes hurtige gjennombrudd ved Kremensjug må tilskrives deres dristige tak-tikk. De tok chansen på et tysk flankangrep; men overraskelsesmomentet gjorde seg gjeldende, og russene klarte å rive opp halvdet tyske sy-stem i et stort område som var forsvart av uthvilt troppesk. Det ble derved tatt flere fanger enn ved noen anledning under den pågående offensiv. Tyskerne fikk heller ikke tid til så omfattende ødelagge-1 ser som de ellers har prestert.

Fra tremaktskonferansen melder en britisk maktmakt i dag at det hersker hel enighet mellom utenriksministrene om programmet. Mange betydningfulle avgjørelser vil bli truffet samtidig som det legges grunnlag for nye drøftelser. Den militære side av forhandlingene består i utforming av planene for den kommende offensiv. Times skrivi-1 ver i dag at vestmaktsene neppe kan disponere nok folk og materielle for et direkte angrep på Tyskland før til neste år. Tribune de Ge-1 nève skriver at tremaktskonferansen vil franskynde offensiven for å hin-dre at Europa bryter fullstendig sammen. Den utvikling som tyskerne har innledet fører med seg at gamle historiske grenser blir utvisket og at uestetelige kulturelle verdier ødelægges. Russene vil at vestmak-1 tene skal slå til så snart som mulig, selvom den nåværende tilstanden utvilsomt berede grunnen for verdensrevolusjonen. Dette viser at de helt har forlatt de gamle teorier om å skape kaos i landene. 17